

Nieuwe fosfaatwetgeving en lage prijzen voor melk en holstein

Aandeel Belgisch wit

Kruisen met het Belgisch-witblauwras is populair, maar wordt dikwijls niet doordacht gedaan. WUR-onderzoeker Henk Hogeveen: 'Er is ruimte voor witblauwinzet, maar veehouders moeten zich niet laten leiden door marktprijzen.'

tekst Jaap van der Knaap

Wie aan een willekeurige vertegenwoordiger van een ki-organisatie of sperma-importeur vraagt welke stier hij momenteel veel verkoopt, krijgt steevast het antwoord: 'onze Belgisch-witblauwstieren.' Nederlandse melkveehouders zetten sinds dit voorjaar massaal stieren in van het Belgisch-witblauwras. In Vlaanderen is de populariteit ook groot, maar is de vraag de afgelopen maanden minder explosief gestegen dan in Nederland. In juli van dit jaar werd in Nederland 18 procent van de totale inseminaties verricht met sperma van een Belgisch-witblauwstier, zo blijkt uit cijfers van CRV. Vorig jaar lag dit percentage in dezelfde maand nog op 11,7, en in 2013 zelfs op 9,5. De eerste cijfers van augustus 2015 laten een verdere stijging richting 20 procent zien (zie figuur 1).

'De forse toename heeft drie duidelijke oorzaken', zo schetst Sjine van der Beek, manager global products bij CRV. 'De huidige lage melkprijs, de nieuwe fosfaatwetgeving en de lage prijzen voor holsteinkalveren zorgen er gezamenlijk voor dat er nu zo massaal wordt ingezet op Belgisch witblauw.'

Kortetermijndenken

Nederlandse veehouders hielden afgelopen twee jaar meer jongvee aan met het oog op het wegvallen van het melkquotum. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) liepen er in december 2014 1,3 miljoen pinken en kalveren in Nederland, 6,5 procent meer dan het jaar ervoor. Door de op handen zijnde fosfaatwetgeving is juist een zo klein mogelijk aandeel jongvee weer aantrekkelijk en lijkt inkruisen met witblauw een logische keus. Ook was er discussie over het feit dat de kalversector vrouwelijke holsteinkalveren die lichter zijn dan 35 kg niet meer wilde afnemen. Ook dat stimuleerde het gebruik van witblauw.

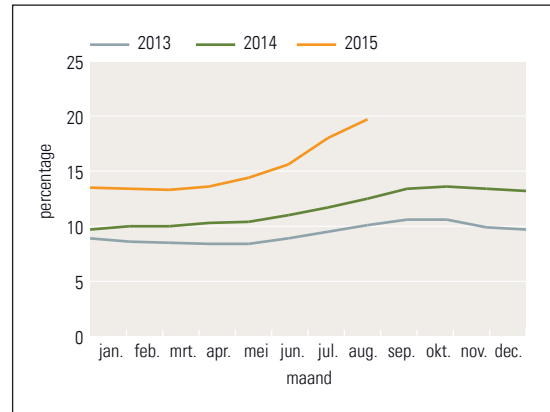
'Erg verrassend', zo reageert Henk Hogeveen, onderzoeker aan Wageningen Universiteit, op de forse toename van het Belgisch-witblauwgebruik. 'Ik begrijp de redenen, maar fokkerij is een strategisch

kalveren zorgen voor flinke toename van inzet Belgisch witblauw blauw naar 20 procent

Bijna een op de vijf inseminaties verricht met sperma van Belgisch-witblauwstieren

Figuur 1 – Gebruik van Belgisch witblauw in Nederland in procenten van het totaal aantal inseminaties

onderdeel van de bedrijfsvoering. Veehouders moeten zich niet laten leiden door de waan van de dag als het gaat over fokkerijstrategie.'

'Het is wel een beetje paniekvoetbal', reageert ook Auke Landman op de forse toename van het Belgisch-witblauwgebruik. Als paringsadviseur merkt hij dat inderdaad veel koeien momenteel een witblauwstier als partner krijgen. 'Het is in mijn ogen kortetermijndenken om vanwege de lage melkprijs weinig geld uit te willen geven aan spermarietjes en dus maar wat meer witblauw in te zetten.'

Gesekst sperma stimuleert witblauwinzet

Sijne van der Beek verwacht dat het aandeel Belgisch witblauw komende jaren groot zal blijven. 'Het is nu nog zoeken naar het evenwicht in percentage witblauw, maar door wetgeving, marktprijzen en ook nieuwe technieken als gesekst sperma blijft het aantrekkelijk om witblauw in te zetten op het onderend van de veestapel.'

Van der Beek wijst op de mogelijkheden van gesekst sperma in combinatie met witblauwgebruik. 'Door de betere dieren met gesekst sperma te insemineren, komt er ruimte vrij om zeker 15 tot 20 procent van de veestapel te insemineren met witblauw. Dan krijg je toch nog genoeg vaarskalveren voor vervanging en ga je foktechnisch snel vooruit omdat alleen van de betere dieren holsteinnakomelingen worden geboren. De extra kosten van gesekst sperma worden vergoed door de meeropbrengst van de Belgisch-witblauwkalveren.'

Er zijn volgens Van der Beek steeds meer veehouders die op deze wijze gesekst sperma en Belgisch witblauw combineren, al is de toename van het gebruik van gesekst sperma niet zo groot als de toename van het percentage witblauw. Volgens Van der Beek bevat 5 procent van de verkochte rietjes van CRV mo-

CRV test fors meer witblauwstieren voor gebruikskruising

Tot 2013 testte CRV jaarlijks via ki-organisatie BBG vier jonge stieren voor de gebruikskruising, maar zelfs nadat dit aantal was opgevoerd naar acht stieren was dit nauwelijks voldoende om aan de vraag te voldoen. 'Sinds eind 2014 zijn we anders gaan testen', legt Simon Noppen, specialist Belgisch witblauw bij CRV, uit. 'Op basis van de pedigree-index selecteren we stieren op geboortegemak, draagtijd en gewicht, waarna we per teststier 1500 doses voor drie euro aanbieden. Binnen een jaar hebben we dan voldoende geboortegegevens over de nakomelingen.

De betere van deze stieren blijven we aanbieden en sommige blijven lang populair. Ik denk dat we dit jaar afstevenen op het testen van twintig stieren.' Stieren voor gebruikskruisingen zijn bij voorkeur wit, omdat daarbij de kans het grootst is dat ze in combinatie met een holsteinkoe kalveren geven met een witblauwe aftekening. Daarnaast is er aandacht voor vleestype. 'In Vlaanderen willen melkveehouders graag nog wel kalveren met een goed vleestype, omdat die meer opbrengen. Bij de Nederlandse veehouders is dat minder belangrijk; zij

willen vooral dat het kalf makkelijk geboren wordt.'

Noppen waarschuwt dat ook Nederlandse melkveehouders wel voldoende aandacht moeten houden voor het vleestype. 'Afgelopen jaren is de kwaliteit van de kruislingkalveren op de totale markt achteruitgegaan en dat merkt de kalvermester ook. Geboortegemak is belangrijk, maar we moeten wel zorgen dat we kalveren afleveren die een duidelijke meerwaarde hebben ten opzichte van het zwartbonte holsteinkalf.'

menteel gesekest sperma. 'Gesekest sperma kopen is een investering en dat wordt nog wel eens als een drempel ervaren. Alleen een goedkoper rietje witblauw aanschaffen is een stuk eenvoudiger.'

Ruimte voor witblauw

Auke Landman adviseert dikwijls om jongvee te insemineren met gesekest sperma en daarnaast een deel van het melkvee met witblauw. 'Dat heeft meerdere voordelen. Vaarskalveren worden lichter geboren en dat zorgt voor een gunstiger start bij eerstekalfskoeien. Ook zijn de bevruchtingspercentages bij jongvee hoger, en dat is prettig bij het duurdere gesekste sperma.'

Is het huidige percentage van twintig procent Belgisch witblauw niet te veel? Stevent de sector over twee jaar af op een tekort aan vee? Henk Hogeveen berekende al eens de optimale hoeveelheid jongvee die nodig is; voor een gemiddeld bedrijf zou ongeveer 75 procent van de geboren vrouwelijke kalveren aangehouden moeten worden voor voldoende vervanging. 'Er zijn veel factoren die van invloed zijn', zo relateert hij het percentage. 'Hoe groot is het vervangingspercentage, kalven de vaarzen af op 23 maanden of op 26 maanden, hoe hoog is het percentage kalversterfte en wil een bedrijf nog verder groeien? Voordat een veehouder met een serieus percentage

Belgisch witblauw begint, zou hij op die vragen antwoord moeten hebben', aldus Hogeveen. 'Er is zeker ruimte voor de inzet van witblauw, maar een veehouder moet zich niet laten leiden door marktprijzen. Fokkerijkeuzes maak je voor de lange termijn.'

Dat is ook de visie van Van der Beek. 'We zien dat steeds meer bedrijven fokkerij rationeler benaderen. Fokkerij gaat steeds minder over de rol van de individuele stier en steeds meer over het optimale percentage veevervanging, de stalbezetting en waar je naartoe wilt met je bedrijf. De inzet van een percentage Belgisch witblauw zal op veel bedrijven daar een blijvende rol in spelen.'

Jelle Zijsling: 'Belgisch-witblauwkalf al snel 150 euro meer waard'

Zeventig procent van de 300 melkkoeien van de familie Zijsling uit Tjerkwerd krijgt een Belgisch-witblauwstier als partner. Zes jaar geleden besloten de veehouders het gebruik van witblauwstieren standaard in het fokkerijplan te betrekken. 'Gesekest sperma maakt het mogelijk om van je beste koeien vaarskalveren te fokken. We streven naar een vervangingspercentage van 25 en daarvoor hebben we niet heel veel jongvee nodig', legt Jelle Zijsling uit. 'De extra kosten voor gesekest sperma worden tenietgedaan door het goedkopere Belgisch-witblauwsperma; de veekosten zijn slechts met 0,1 cent per kilo gestegen. Daarnaast is de post omzet en aanwas verhoogd; een Belgisch-witblauwstierkalf is al snel 150 euro meer waard.' Zijsling selecteert de Belgisch-witblauwstier op geboortegemak en het type kalf dat geboren wordt. 'Te zware geboortes moet je wel blijven voorkomen, maar we

leveren wel graag kalveren af die binnen veertien dagen flink willen groeien.'

De koeien waarbij gesekest sperma wordt ingezet, selecteert Zijsling op basis van eiwitpercentage, beenwerk en lactatiewaarde. 'Twee jaar geleden waren dat wat meer koeien, omdat we nog wat wilden groeien in aantal koeien, maar vorig jaar is het aandeel Belgisch witblauw weer omhooggegaan. Dat aantal gaat ook wel wat op gevoel, maar het zijn niet alleen de jonge koeien die ik selecteer om te insemineren met gesekest sperma. We hadden lange tijd veel dode kalveren bij de vaarzen, zodat we het jongvee insemineren met conventioneel sperma. Maar koeien die hier al meerdere lactaties zijn, hebben bewezen dat ze passen in ons bedrijfsstelsel en daar wil ik dan ook graag nakomelingen van.'